

Bendrojo kurso užduotis

Perskaitykite pateiktą tekstą ir jį aptarkite.

*Apibūdinkite **teksto tematiką**, keliamų **problemų aktualumą**.*

*Aptarkite teksto **argumentavimo būdus**, **stilistiką**.*

*Išsakykite **savo požiūrį** į keliamas problemas, **pagrįsdami tekstu ir savo patirtimi**.*

*Kalbėdami mintis dėstykite **nuosekliai ir aiškiai**, kalbėkite **taisyklingai**, laikykitės **kalbėjimo etikos** reikalavimų.*

Jums kalbėti skirtos 5 minutės. Likusį laiką (5 minutes) apie šį tekstą ir jame keliamas problemas diskutuokite su egzaminuotoju

Juodasis penktadienis. Kodėl jis juodas? Ramunė Sotvarė-Šemetienė

Juodasis penktadienis. Jo pristatyti nereikia. Tuo pasirūpina ir ant žemės stovinčios, ir interneto debesis užvaldančios parduotuvės.

Bet kodėl jam prisiūta tokia niūri spalva?

Neretai ši didžioji globali *pirkdienė* tampa juoda dar neišaušus kibernetiniam pirmadienio rytui, kai paaiškėja, kad spintos ir namai nėra juodoji skylė, galinti praryti viską, ką tik nukauna medžiotojo instinktas, pažadintas pigumo gundytojos. Ir dar juodesnė, jeigu, atgavus sąmonę, kyla noras visą laimikį sukišti ne kur kitur, o į tą pačią juodąją skylę.

Sparnuotų istorijų gerbėjai duria pirštu į Filadelfijos (JAV) policininkus. Tai jie sugalvojo, kad penktadienis po Padėkos dienos yra juodas. Mat sudoroję kalakutą ir šventinę nuotaiką pasigavę žmonės plūsdavo į miestą pirkti, taip keldami sumaištį.

Darbdaviams jis juodas, nes tomis dienomis nėra kam dirbti. Bet labiau už juos šiam pavadinimui yra nusipelnę buhalteriai. Nuostolių eilutes jie žymėdavo raudonai, pelno – juodai. Chaoso penktadienis, pagal policininkus ir darbdavius, buvo ta diena, kai prekybininkams blogosios raudonos eilutės džiaugsmingai pajuoduodavo. Liekanų atsikratę sandėliai pritemdavo laukti kito sezono naujienų.

Šios pasaulį užkariavusios daiktų šventės gerbėjai turėtų atkreipti dėmesį – pavadinimas iš pradžių neturėjo nieko bendra su Kalėdų pirkiniais ir jiems skirtomis nuolaidomis. Jis reiškė finansų krizę, kilusią vieną 19 amžiaus penktadienį JAV. Finansų krizės turėjo ir juodąjį ketvirtadienį, ir tokį pat pirmadienį – iki šiol didžiausią biržų krachą ir visas kitas savaitės dienas. Dėl gražių sutapimų laimėjo penktadienis. Jo simboliu galėtų būti tulpė. Gėlė, kurios svogūnėlis patyrė neaplenktą kosminės paklausos euforiją ir tokį pat kosminį išpardavimą.

Olandiją kadaise apėmusi tulpių manija vadinama visų finansinių krizių motina. Prieš ketvirtą amžių šios šalies elitas buvo pamišęs dėl tulpių. Svogūnėlių kainos viršijo metų pajamas, dėl jų buvo įkeičiamas turtas.

Burbulas sprogo – Olandijos ekonomika smigo į prarają. Šią dieną pagimdė konkurencija. Kartais juoda, iliustruojanti kovą ne tik tarp pardavėjų, bet ir tarp pirkėjų.

Daiktų perpildytame, vienkartinio šlamšto užkimštame pasaulyje parduoti viską vis sunkiau. Viena pigybės diena virsta savaitėmis, mėnesiais, nuolatiniu gundymo žaidimu. Pajungiant algoritmus, kurie seka mūsų įpročius, polinkius, poreikius, skaičiuoja silpnybes.

Kai ko nors yra per daug, įvyksta atmetimas. Tokiu būdu gimė Nieko nepirkimo diena – alergiją besaikiam vartojimui patyręs menininkas iš Kanados paragino ne pirkti, o dalintis. Metė pirštinę kvailybei, tuštybei, godumui. Naivu? Žmogaus noras turėti neįveikiamas? Vartojimas yra mūsų dievas. Pagal jį vertinama ekonomikos galia, verslo efektyvumas. Tikriausiai. Bet kitoks požiūris plinta panašiu greičiu kaip kadaise augo tulpių kainos.

Nežinau, kaip jums, man neteko pamatyti masinio prabangių jachtų, tankų ar kovinių dronų išpardavimo. Ar tai patvirtina – kuo didesnė nuolaida, tuo menkesnis jos objektas?

398 žodžiai

Parengta pagal: Ramunė Sotvarė-Šemetienė, LRT apžvalgininkė. Komentaras skambėjo per LRT RADIJĄ 2024.12.03

Prieiga internete: <https://www.lrt.lt/naujienos/nuomones/3/2429517/ramune-sotvare-semetiene-juodasis-penktadienis-kodel-jis-juodas>

Galimi klausimai diskusijai (pokalbį palaikančiam vertintojui). Pokalbį palaikantis vertintojas gali rinktis klausimus iš čia pateiktų arba užduoti kitus su tekstu ir jame nagrinėjama problema bei diskusijos eiga susijusius klausimus.

1. Ar pastebite „juodojo penktadienio“ reiškinių Lietuvoje, ar Jums ar Jūsų artimiesiems ši apsipirkimo diena yra svarbi?

2. Kaip Jums atrodo, ar apsipirkimo karštligė kyla dėl daiktų stokos (kai žmonėms kažko labai trūksta ir dėl prekių tenka grumtis), ar iš pertekliaus, kai prekybos centruose prekių yra per daug, o žmonės turi per daug pinigų?

3. Ar tokia prekybos taktika yra etiška? Ar Jūs esate atsparūs tokiems gundymams?

4. Pakomentuokite teiginį: „Vartojimas yra mūsų dievas.“ Kodėl kai kurie žmonės patiria malonumą pirkdami nelabai reikalingus daiktus?

5. Ar sutinkate su nuomone, kad prekybininkų komercinė sėkmė priklauso nuo žmonių godumo, naivumo ir tuštybės? Ir kaip vertinate Kanados menininko sumanymą švęsti Nieko nepirkimo dieną? Gal tai ir būtų tikroji save gerbiančio žmogaus šventė?